

vredni bratje živeti v miru z drugimi avstrijskimi narodi. Le na tej podlagi je mir v Avstriji in krepek razvoj naše države mogoč. Torej »Štajerc«, zapridgaj lepo svojim somišljenikom, naj spoštujejo pravice drugih narodov, naj ne razdirajo Avstrije z sovrasstvenim tlačanjem nenemških sodržavljanov, naj se ravnaajo po besedah presvitlega cesarja, ki želi biti vsem narodom avstrijskim enako dober oče in vladar.

„Gospodarska politika“

Kadar se naši poslanci potegujejo v državnem zboru, ali kadar so se v deželnem zboru in drugo potegovali za pravice slovenskega naroda, vsikdar so nemškutarji in njihovi listi vzdihovali farizejsko: že zopet delajo samo narodno politiko, naj bi rajši delali gospodarsko politiko, to je najbolj potrebno. Hina veči dobro vedo, da se mora najprej narediti politično vsako ljudstvo, če se hoče gospodarsko razvijati in napredovati. A ravno tega nočejo, ravno tega se bojijo, da bi se naše ljudstvo gospodarsko dvignilo in utrdilo. Radi bi, da bi se nadalje bilo naše ljudstvo politično in gospodarsko od njih odvisno. Zato so se ustavljali ne samo vsaki politični pravici, katero je zahtevalo naše ljudstvo, ampak tudi vsaki naši gospodarski zahtevi, naj je bila še tako potrebna. Imeli so oblast v rokah, imeli denar in priliko dovolj, da bi delali gospodarsko politiko tudi na Slov. Štajerskem, a niso hoteli. Ves denar skoro so porabili za nemški del dežele. Ako so naši zastopniki zahtevali, naj se ozirajo tudi na Slovensko Štajersko, saj tudi mi davke plačujemo, so proglašali to za narodno nestrpnost in hujskarijo. Zato je v gospodarskem oziru naš del dežele po krivdi nemške večine v deželnem zboru zelo zanemarjen. Govoril sem z raznimi ljudmi iz raznih dežel naše države, ki so se čudili, kako zanemarjeno je Slov. Štajersko v tem oziru, ter so z ostrimi besedami obsojali to malomarnost vlade in nemške večine. Zdaj se jim to hudo maščuje na lastnem telesu. Koliko več in boljše krme bi zrastle na naših travnikih, ako bi bili urejeni in izsušeni naši potoki in reke! Koliko več bi se pridelalo na njivah, ako bi bilo preskrbljeno za gospodarski pouk in izobrazbo itd.! Kako se gospodari glede cest tam, kjer imajo meščanski nemškutarji okrajne zastope v rokah! Ptujski okrajni zastop dela n. pr. ceste samo tam, kjer ima kak Orničov pristaš posestvo, za druge kraje se mnogo ne zmeni, naj bi bila kaka cesta še tako potrebna. Kako pristransko se v vojnem času postopa s slovenskim kmetom, pa itak ni treba povdarjati.

Zato je najboljša gospodarska politika tista naših poslancev: mi moramo postati svobodni, enakopravni v jugoslovanski državi pod habsburškimi vladarji. Potem se bodo naši kraji lahko krasno gospodarsko razvijali, potem le bo slovenski kmet na

svoji zemlji svoj gospod. Zdaj mu drugi gospodarijo v njegovo škodo — le za svoj žep! Pred 70 let smo dobili osebno svobodo, se rešili tlake in desetine, sedaj nam je še treba narodne in gospodarske samostojnosti, ne potrebujemo in nočemo več tujega kuratorstva, zakaj bi naj bili le zapostavljeni, kakor se godi pastorki v hiši, kjer vlada hudobna mačeha.

V od drugonarodnih vplivov prosti državni tvorbi čaka našo in druge južne dežele naše države lep gospodarski razvoj. Zdaj je v teh deželah uboštvo in zaostalost, lakota doma, ko bi lahko vladalo blagostanje. Vsemu svetu je n. pr. v posmeh in silno je škodovalo ugledu naše države drugod, ker je popolnoma zanemarjala svoje pokrajine ob morju: Istro in Dalmacijo. Dalmacija n. pr. nima še v 20. stoletju nobene železniške zveze z Avstrijo! Kar je za Dalmacijo v kulturnem oziru storjenega, so storili tujci — Benečani in Francozi. A seveda: naša vlada je morala predpravice in prevlado Nemcev in Mažarov nad ostalimi avstrijskimi narodi podpirati, da bi delala gospodarsko politiko, zato ni imela časa. Pa hočemo mi v bodočnosti to storiti — sami!

Kje je pravica?

Kmet iz Loke pri Zidanem Mostu nam piše: Zelo sem bil presenečen, ko sem bral v „Slov. Gospodarju“ poročilo o uradnih cenah za krompir, katere so zopet določene tako napačno. Čudno se mi zdi, da dotični gospodje v ministrstvih, ki nastavljajo cene za kmetijske pridelke, ne pridejo do pravega spoznanja ter kmete po goratih krajih tako prezirajo. Nimam sicer namena zabavljati, ampak samo povedati golo resnico. V dokaz, da je res tako, hočem navesti samo en slučaj, ki se je lansko leto zgodil v občini Loka pri Zidanem Mostu. Posestnica A. D. v Mrzli Planini, uboga vdova, je sama s petimi malimi otroci na posestvu. Njen mož je padel v Galiciji za cesarja in domovino dne 25. oktobra 1914. Ko je prišlo uradno naročilo, da se mora zahtevani krompir spraviti na oddajni prostor, je najela štiri težake, da so nesli 100 kg krompirja, ker ni bilo vprežne živine na razpolago. Vole je morala že prej oddati erarju. Tudi drugi sosedji so ga morali znesti v dolino. Revica je plačala vsakemu nosaču po 1 K ter jim zraven kupila še en liter vina. Potrosila je torej 8 K. Za krompir je dobila celih 9 K, ostalo ji je torej samo 1 K za krompir.

Slučajev bi se našlo, ako bi šel po hribih, na stotine. Velika krivica se godi gorskim kmetom. Po visokih hribih sadijo krompir meseca maja, torej ga kopljejo šele v mesecu oktobru, ker prej ni zrel. Z žitom je tudi tako; v nižavah žito prej omaltijo kakor je v hribih zrelo. Najvišje cene, katere so zdaj nastavljene, so samo za poljanec in grajščake. Najnižje pa veljajo hribovcem, ker prej ne morejo ničesar oddati. S pridelovanjem pa hribovci desetkrat več trpijo, kakor poljanec. Poljanec lahko s 1 kravo več pelje po cesti, kakor pa hribovec z 4 voli po strmih in razdrtih potih. Glavarstva in oblasti pa kar ukazujejo in s kaznimi žugajo, ne oziraje se na kmetijske razmere in okoliščine. Posebno naše celjsko glavarstvo je v tem oziru na vrhuncu. Koliko trpljenja bi se lahko odpravilo za hribovce, ako bi bi-

Pri vseh teh šibah je bilo moštvo v zimi leta 1915 bolj slabo oblečeno nego danes v tretjem vojnem letu. Goljufivi Židje so prodajali vojni upravi sukno, ki je bilo slabeše kot papir. Ako se je enkrat taka obleka zmočila in zmrznila, se je trgala in pokala v vsaki gubi. Iste kakovosti kot obleka je bilo tudi obuvanje. Pa si je zmisli nek prav brijten od dunajske stolice, da bi se naj branil proti kačje ostrem mrazu z uporabo papirja. Iz zaledja so nam pošiljali velikanske zaboje časniškega papirja, izrezljanega v obliko telovnikov in ovojev, ki bi naj nadomestovali nogavice. Nikdo od teh kunštih glav ni pomislil, da ni nobena tvarina za vlogo bolj občutljiva kot je papir. Mi in moštvo smo se krotali tem papirnatim pošiljčevam. Nismo jih oblačili, ne obuvali, ampak jih porabliali kratkoma za podkurjavo.

Pomilovanja vredno vojaštvo ni bilo samo oblečeno in obuto pod ničlo, ampak tudi prehrana je bila slaba ter nezadostna. Predvsem je bil kruh iz nekeke moki podobne snovi, ki se je drobila v same drobtine. Nismo dobivali v hlebec pečenega kruha; nastavljali smo le kape, da so nam nasuli v nje takih drobtin, ki so bile grenke in težko prebavljive. Mesno hrano so ovirale v onih prvizijskih časih naravne težkoče: visoki sneg in hribi. Naš tren se je moral boriti z nepopisnimi težkočami, predno so prerili do nas in prinesli na drogovijske kotle s kuhanim mesom.

Vojak je bil tedaj več nego trpin, ki je moral bivati v snegu in mrazu na prostem; hodil je razcapan kot zadnji berač in stradal je po zgledu cerkvene miši. Vsled teh vojnih šib je moštvo hiralo in naše vrste so se redčile od dne do dne. V naš blagor in našo srečo se je boril tudi sovražnik z istimi križi. Stali smo si nasproti na dveh visokih, hribovitih verigah, med katerimi valovi globoka dolina z vasjo Zdynija. Razdalja med nami in nasprotniki je bila tako na dolgo razsežna, da se nismo mogli

la dovoljena prosta prodaja in koliko nepotrebnih izdatkov bi odpadlo in koliko dragerega časa bi se prihranilo. Vsakovrstne potrebnosti za gospodarstvo morajo pa hribovci ravno tako drago plačevati, kakor drugi.

Cene bo treba na pravični način urediti, da ne bodo poljanec in grajščaki, ki prej žanjejo in s stroji delajo in mlatijo, dobili višje cene za svoje pridelke kot hribovci. Zakaj bi ne bile cene vedno enake? Saj tudi na frontah ni razločka; tudi na bojiščih padajo za domovino hribovski kmetijski sinovi in očetje. Ti pa, „Slov. Gospodar“, nesi te moje vrstice v širni svet ter prepričaj naše kmetijske izkoriščevalce, da tudi stari, izkušeni kmet nekaj ve. ne pa samo taki strokovnjaki, kateri so morda tistemu podobni, ki je trobil, da mora vsaka kokoš na dan 3—4 jajca znesti in ki se je hudoval, zakaj kmetje ne sejejo več finega pšeničnega zdroba.

„Slov. Gospodar“, hvala Ti, da tako vrlo braniš naše kmetijske pravice!

Naše žrtve za domovino.

Od Sv. Jurija ob Pesnici se nam piše: Med vojnimi žrtvami sta iz naše župnije zopet dve več. Posestnik Mihael Herman iz Gornje Pesnice je umrl na legarju sicer že pred dvema letoma v Miškolcu na Ogrskem, a še le zdaj to za gotovo morem poročali. Po smrti staršev sta morala oba z bratom vred v vojno ter je bilo precejšnje posestvo zapuščeeno in cela hiša zaklenjena do zadnjega časa, ko se je vendar starejši brat vrnil še živ, a kot invalid v prazno rojstno hišo. — Dne 19. jun. t. l. pa je vsled laške ofenzive pri Asiagu padel Franc Lorenč s Pesnice št. 12. že drugi sin iz iste hiše. Oba brata sta bila pri mladeniški Marijini družbi, od katere so sedaj vsi vpisani člani v vojni službi in so trije že padli. Rajni Franc je bil zidar ter je njegova domača, po požaru nanovo pozidana hiša že težko čakala, da bi jo po svoji vrnitvi dokončal, pa je bil odpoklican na večni delopust.

Pretrsljivo novico je prejela dne 18. julija v obče čislana in priljubljena mati-vdova Marija Žel v Obratu, župnije Sv. Benedikt v Sl. gor., namreč, da je zatisnil dan poprej v bolnišnici Rdečega križa v Budjevicah na Češkem svoje trudne oči njen najmlajši sin Karel v mladeniški dobi 22 let. Rajni je bil izredno blagega značaja, priljubljen povsod in iskreno ljubljen od vseh, ki so ga poznali. Kljub slabotni naravi je moral v vrstah 47. pešpolka trikrat na bojišče; dvakrat je okreval od težkih bolezni, ki si jih je nakopal v bojih za ljubljeno domovino, tretjkrat pa so boleznim zmagale njega. Sedaj je rešen vsega trpljenja in se veseli večnega plačila v nebesih. To naj tolaži žalujočo mater, brate,estro in vse, ki se v globoki žalosti ne morejo ubraniti solz vsled te bridke izgube. Na svidenje nad zvezdami!

Marija Meško, lončarska vdova v Podgradjju pri Ljutomeru, je dobila žalostno poročilo z italijanskega bojišča, da je padel njen sin-edinac, izborni lončar Matija Meško, zadet od sovražne laške krogle dne 1. avgusta t. l., star še le 23 let. Bil je priden mladenič, rad je prebiral „Slovenskega Gospodarja“ in se zanimal za napredek.

Č. g. vojni kurat F. Nastran nam poroča: V mesecu juliju t. l. so padli naslednji vojaki 87. peš-

doseči s puškami. Artilerija je sicer obojestransko streljala prav pridno; a vsled previsokega snega so se zakopavale granate le v sneg, ne da bi se razpočile. S pehoto nas Rusi tudi niso mogli napasti, ker nas je ščitil sneg preveč na debelo. Se s palicami bi bili potolkli sovražnika, da se nas je lotil, kaj se le s strojnimi in puškami! Pa tudi niso navalili na nas. Gazil je lahko vsakdo prosto po snegu, ne da bi ga kdo poškopil z jeklom ali svinčcem.

Pri polkovnem štabu smo bili tedaj, ko smo zasedli hribe nad Zdynijo, štirje: major kot poveljnik regimenta, adjutant, pionirski častnik in jaz. Pod hribov, pod katerem se je vlekla naša bojna črta, je stala prav majhna gozdarska koliba. Postavljena je bila v sredino prastarega bukovega gozda, kakih 600 korakov za našo fronto. V to bajto se je namenil potegniti naš štab, da bi imeli vsaj streho in bili kolikor toliko zavarovani proti mrazu. O teh naših nakanah je zvedel že opisani general — brigadir Haustein. Preklicano na trdo nam je zabičal, da je naše mesto: ne za fronto, ampak v bojni črti v snegu in mrazu! Ubogali smo ter se udali v bridkožalostno vojno usodo. Prvo noč smo prebili na prostem pod milim nebom pri ognjih. Drugega dne smo pa le začeli misliti na kako bajti podobno streho. Naš Franc, izsolani pionirski častnik, je malo poprej obolel in odromal v bolnico. Službo pionirja je prevzel nek nadporočnik, bančni uradnik, ki ni posedal niti najmanjših pojmov o kaki zgradbi v vojni potrebnih postojank in kolib. Sem se pa lotil jaz kot — kmetijski sin tega dela, v kolikor sem ga poznal iz domovine in vojne. Vsakdo lanko gradi vojaške kočure, če le ima hlođja, desek in žreblje. Meni je bilo na razpolago po Noetovem zgledu le nekaj sekir in prastar bukov gozd. Ukazal sem podreti štiri prav obširna drevesa. Major je zmajeval z glavo, češ, iz te od posvečene roke omašane moke ne boje kruha! Mož se je tokrat močno vrezal. (Dalje prih.)

sredo. Ruska strojuica mu je upihnila blago, junaško, slovensko dušo z 10 strelji. Pokopali smo ga na pokopališču v Kiskurimi. Ko smo izročali materi zemlji v naročje tega junaka, je rosilo vsako oko. Če se solzi za tovarišem vojak, so te solze znak, da je bila vez ljubezni res vojaško močna. Že skoro 2 leti počivaš, dragi Gabrijel, v slovaški zemlji, katero si zalil s svojo slovensko krvjo; mi preostali tovariši te ne zabimo nikdar! —

V Kiskurimi se nismo mudili več kot en dober teden. Krasno goro smo prepustili v obrambo domobrancem, mi smo pa odmarširali nazaj proti Zdyniji k naši diviziji. Rusi so za naše odsotnosti izdatno napredovali. Zasedli so bili višine pri Zdyniji, da smo se mi morali umakniti na hribe za selom. Zdynija ni bila zasedena ne od nas in ne od sovražnika, ležala je med obema strankama. One hribe je kril tedaj nad dva metra visok sneg in mraz ie bril, da je pokalo drevje vsled zime. Višine so bile vse poraščene z debelimi bukvami. V snegu čez glavo, v gozdu in ledeno mrzli burji smo tlačali brez strehe in brez peči. Dobili smo povelje se zakopati na globoko v zemljo in se zavarovati z žičnimi ovirami.

Pa se zarj v zemljo pri 2 m visokem snegu, če je to mogoče! Moštvo je izmetalo podolgate grabe v snega; zemlje se ni dotaknil nikdo, ker je bila pregloboko zamrznjena in trda kot kamen. Tedaj še pač nismo bili tako prebrijtani, da bi vrtali strelske jarke v živo skalovje, kakor delajo danes na južni fronti. Kolce za žične ovire smo porinili kar v sneg in potegnili jedno vrsto boedeče žice; ne v naše varstvo, ampak da smo natrosili nekaj peska v preskrbene predstojnikove oči. Ubogo vojaštvo si je pokrilo te v sneg izdoblene grabe z dračjem in sotorovimi prti. Na tleh so si kurili z bukovno drobnadjo, ki je povzročala tleča več dima nego toplote. Siromakom so vsled grizečega dima zatele oči in se krvavo obrobile, da niti gledati niso mogli.

polka: Pižorn Jožef, rojen 1894 pri Sv. Andražu, okraj Slovenjgradec; Verčkovnik Jožef, rojen 1897 v Podgorju, okraj Slovenjgradec; Serš J., rojen 1898 pri Sv. Dušanu, pristojen k Sv. Jerneju, okraj Konjice.

Med onimi mladeniči, ki so navdušeni sli v boj za domovino, je bil tudi učiteljski enoletni prostovoljec Božidar Jurko. Po štiri tedenskem vojaškem vežbanju se je prostovoljno javil za marškompanijo. Udeležil se je bojev pri Horodenki, Kolomeji in Zalesčikih. Vsled hudih naporov in nezadostne prehrane je nevarno zbolel. Po dvamesečni dobri postrežbi v vojaški bolnici na Dunaju je toliko okreval, da je prišel nazaj k svojem v Maribor, a kmalu je bil zopet v službi pri Lebringu in čez zimo 1. 1915-16 v Siegmundsherbergu. Zopet je zbolel in bil na eno leto odpuščen. Od 16. 9. pa do 8. 11. 1916 je nadaljeval svoje študije na mariborskem učiteljskem. Iz živahnega, saljivega mladeniča je postal resen mož. Žal, da ni bilo več upati, da bo ozdravel. Bolezen ga je zopet vrгла na postelj. Dne 23. avgusta t. l. ga je smrt rešila dolge in mučne bolezni, ki jo je ves čas svojega trpljenja voljno in mirno prenašal. Njegovo truplo spava smirno spanje na pokopališču v prijaznih žičah pri Konjicah. Bodi mu lahka domača gruda! Hudooprti očiteli naše odkrito sožalje!

Na laškem bojišču je v nedeljo, dne 12. avgusta podlegel ranam, dobljenih od sovražne granate vrl slovenski mladenič, deseterik Maks Vodenik, posestniški sin iz Spodnjih Poljčan. Padli junak, ki je že 1. 1913 šel prostovoljno k vojakom, se je boril na vseh avstrijskih bojiščih; odlikovan je bil z veliko in malo srebrno kolajno ter Karlovim križcem. Padli je bil živahne narave, priljubljen pri vseh; posebno pa je bil ljubljen od svoje matere, ki neprestano žaluje za nepozabnim Maksom. Mati Elizabeta Vodenik je dala 6 svojih sinov cesarju. Slava vrl slovenski materi!

Vsem padlim slovenskim žrtvam za domovino naj sveti večna luč!

Razne politične vesti.

Dne 18. avgusta se je hrvaška stranka prava v Dalmaciji na svojem zborovanju v Zadru pod predsedstvom poslanca Prodana izrekla za zedinjenje in samostalnost vseh južnih Slovanov pod žezlom habsburške vladarske rodovine na temelju narodnega načela in hrvaškega narodnega prava. Zahteva po jugoslovanski državi v Avstriji postaja dan za dnevom močnejša.

Državni zbor bo baje sklican okoli 20. septembra. Ta teden zboruje več odsekov. Ministrski predsednik Seidler bo te dni, kakor pravijo dunajska poročila, sestavil novo uradniško ministristvo, v katerem bodo baje razun pravosodnega ministra ostali vsi dosedanja voditelji ministrstev. Na Dunaju se vršijo posvetovanja državnozbornskih strank. — Dne 11. septembra ima ustavni odsek važno sejo.

Na Ogrskem so dobili zopet nove ministre. Dosedanji ministrski predsednik Esterhazy, kateremu je cesar zelo zaupal, je radi pljučne bolezni odstopil. Na njegovo mesto je prišel bivši ministrski predsednik Wekerle, ki je obdržal večinoma vse stare ministre.

Madžari še tudi sedaj gojijo veliko nestrpnost in sovraštvo proti Slovačkom. Ko je pri ustoličenju velikega župana Zulaža Smečanega na Ogrskem slovaški poslanec Juriga izrazil nasproti njemu željo, da bi se pri uradovanju izkazal pravičnega tudi za Slovake, je nastal nepopisen vihar in padale so nanj samo zavoljo besedice: „Slovak“ grde psovke. Tudi madžarski duhovniki so kričali na slovaškega poslanca in mu pretili s pestmi. Zares prava madžarska plemenitost in času primerno postopanje, da bi zbudili do Madžarov slovaško ljubezen.

V Nemčiji izgublja struja, ki je za brezobzirno nadaljevanje vojske in ki ni naklonjena stremljenju za mir brez pridobitev in odškodnin, vedno več tal. Sedaj snuje vlada sporazumno z državnozbornskimi strankami državnozbornski pomožni svet, ki bo sedeloval z državnim vodstvom. Ta svet bo sestavljen iz 7 članov državnega zbora in 7 članov zveznega sveta. Najprvo se bo ta svet pečal z odgovorom na papeževo mirovno pismo.

Italijansko bojišče.

Že nad deset dni divja na primorski bojni črti strašna bitka, kakoršne ne pozna svetovna zgodovina. Šestindeset najboljših laških brigad napada naše postojanke od Tolmina do morja skoro neprestano noč in dan. Nad 7000 topov vseh velikosti bruha neprenehoma silni ogenj na našo obrambno črto in daleč v ozadje. Laška armada je v ogromni premoči. Uradno potrjena poročila pravijo, da so Lahii proti našim v dvanaestkratni premoči. A kljub ogromni sovražni

sili se naši pod slavnim hrvaškim vojskovođjem pl. Boroovičem hrabro držijo. Sovražniku se je posrečilo samo na dveh odsekih našo fronto nekoliko potisniti nazaj: jugovzhodno od Avč (južno od Tolmina) in na južnem odseku vzhodno od Jamljan. A laška pridobitev znaša povsod samo nekaj kilometrov. Proti Trstu pa Lah vendar ne more, dasiravno bruha na zadnjo predtržaško obrambno črto, na Grmado, noč in dan z morja in s suhega pravi peklenški ogenj. Do Trsta še ima sovrage 17 do 20 km. V središču, t. j. severno od Gorice, pa smo dne 24. avgusta izgubili važno postojanko, svetovnoznanu Sveto Goro pri Gorici. Velika je sicer ta žrtev za verne Slovence, a upamo, da jo laški nevernik ne bo imel dolgo v svojih nenasičnih krempljih. Vsa poročila, uradna in neuradna, so te dni polna pohvale o polkih, kateri so sestavljeni po večini iz Slovencev. Imenujejo se 17., 47. in 87. pešpolk, lovski bataljoni št. 9 in 20, domobranski in črnovojniški pešpolki št. 26 in 27. Kjer je sila največja, kjer sovražnik najhuje pritiska, kjer je treba največjega napora in največjih žrtev, tje postavi naše armadno vodstvo naše jugoslovanske junake. Izredno proslavili so se na Soči tudi številni češki in slovaški polki. Lah ima grozne izgube. Nepristranska poročila pravijo, da ima Lah dosedaj že najmanj 100.000 mož mrtvih, približno toliko ranjenih, vjeli pa smo približno 20.000 mož.

Bitka se še nadaljuje z največjo ljutostjo.

Priznana hrabrost slovensko-štajerskih junakov.

Pešpolka št. 47 in 87 ter lovski bataljon št. 9 junaško branijo slovensko zemljo.

S posebnim junaštvom se borijo proti izdajalskemu Lahu na primorski fronti naši slovenskoštajerski junaki. Hrib Sv. Gabrijela (severovzhodno od Gorice), ki je zadnje dni najbolj izpostavljen sovražnemu artilerijskemu ognju in silovitim laškim infanterijskim navalom, branijo slovenski junaki slavnega 87. pešpolka in priznani lovci bataljona št. 9. Hrib Sv. Gabrijela stoji kot trden vogelni kamen v središču naše obrambne črte pri Gorici. Od začetka 11. laške ofenzive do 27. avgusta so Lahii naskočili hrib Sv. Gabrijela več kot 100krat. Po 10- do 14-krat na dan navali sovražna infanterija proti našim postojankam, toda naši slovenskoštajerski junaki vse navale krepko odbijajo. In dasiravno je severozahodno od hriba ležeča Sv. Gora padla Lahom v roke in je osredotočen na hrib silovit italijanski artilerijski ogenj, vendar vstrajajo naši junaki in branijo to našo velevažno postojanko. V prostoru med Sočo in hribom Sv. Gabrijela leži na tisoče in tisoče mrtvih Lahov. — Dalje proti severu, na visoki planoti Sv. Duh-Bajnsica, kjer skuša sovražnik prodirati z veliko silo proti vzhodu, pa stoji naš zgodovinski znani mariborski pešpolk št. 47. Naše generalštabno poročilo je že opetovano omenjalo izvanredno hrabrost tega polka, ki doprinaša na eni najbolj nevarnih točk naše primorske fronte čudeže junaštva. Naši slovenskoštajerski junaki imenovanih in drugih od delkov pa se ne borijo samo severno od Gorice, ampak tudi v Vipavski dolini in na Grmadi, kjer se vrši ogromna borba za naš Trst. Slovenski fantje in možje se bijejo z Lahii kakor Levi. Oni branijo našo lepo slovensko zemljo pred našim dednim sovragom. Upamo, da bo naša bramba, spremljana z vročimi molitvami tisočernih vernih Slovencev in Slovenk, uspešna in da bo grabežljivi Lah vržen nazaj, odkoder je pridrvel!

Cesar Karel pri soški armadi.

Dne 22. avgusta, na enem najbolj vročih bojnih dneh 11. soške bitke, se je mudil cesar na soški fronti, da zasleduje potek težkega borenja in nadzoruje naprave neposredno za bojnimi črtami. V spremstvu šefa generalnega štaba, infanterijskega generala barona Arc in z običajnimi spremljevalci je šel najprvo v bivališče poveljstva soške armade, kjer je sprejel področno poročilo armadnega poveljnika generalnega polkovnika pl. Borooviča. Nato se je odpejal cesar na Trnovsko planoto. Cesar je govoril s številnimi ranjenci na najprisrčnejši način, poizvedoval o poteku bojev, o dobljenih ranah in domačih razmerah, delil hvalo in jih spodbujal. Cesar je stopil na to v barako neke vojne bolnice, kjer je šel od ostale do postelje in govoril v vseh avstrijskih jezikih z ranjenci in bolniki. Vladar je šel nato na neko opazovališče, s katerega se je moglo zasledovati v glavnem boje za Kraško visoko planoto. Najtežji sovražnikov ogenj je ležal na vzhodnem vrhu Fajtovega hriba in na gričevju v Biljah. Popoldne je bil cesar na nekem artilerijskem opazovališču, s katerega se je dalo videti prostor približno od Vrha pri Avčah do južno Fajtovega hriba; z zemljevidom v roki je zasledoval ure in ure pretresljivo sliko 11. soške bitke. Šele ob pozni uri je zapustil cesar opazovališče. Z

občudujočim priznanjem je govoril o vrljih četah, izpostavljenih nadčloveškim naporom in se je odpejal nato na železniško postajo, na katero je prispel ponoči.

Sv. Gora padla.

Severno od Gorice, na vzhodnem bregu Soče, leži 682 metrov visoka Sveta Gora, katero smo držali do večera dne 24. avgusta kljub silnemu sovražnemu ognju in preteči okolitvi. Ko pa so Lahii začeli obstreljevati vrh in vzhodno pobočje Sv. Gore tudi s severne strani, gore ni bilo mogoče več držati. Ponoči dne 24. so naše čete prostovoljno zapustile in se ustalile nekoliko bolj proti vzhodu. Lahii so Sveto Goro zasedli dne 25. t. m. brez boja. Na Sv. Gori počivajo telesni ostanki slovenskega kardinala in knezonadškofa dr. Jakoba Misije. Samostan in slovi-ta romarska cerkev na Sv. Gori sta bila že ob začetku italijanske vojske do tal porušena.

Največja bitka na evropskih tleh.

Italijanski listi soglasno povdarjajo ogromne priprave italijanskega armadnega vodstva za 11. soško bitko, katero označa list „Corriere della Sera“ za največjo bitko, ki se je kedaj bila na evropskih tleh.

Grozno italijansko napadalno sredstvo.

Italijanska granata s plinom, kakoršne tudi sedaj pošilja italijanska artilerija nad naše branitelje, je posebno zavrtno morilno orodje. Vsebuje strupene in drozilne snovi, ki napadejo predvsem dihalne organe in povzročijo vsakemu, kdor se pravočasno ne varuje, krvavenje pljuč. Ta plin, v glavnem iz klor in fosforja, se vleže v gostih plasteh na ceste in doline. Namen je, one čete, ki stoje v najsprednejši vrsti, odrezati od vsake zveze z zaledjem. A dozda ta strupena municija vendar le ni mogla zadržati onega moštva, ki ima skrbeti za bojevnike v strelskih jarkih, da ne bi jim pripeljalo in prineslo vsega, kar potrebujejo. Kaj pa bi bil mož v jarku brez streliva, brez jedi, brez vode! In zlasti na tem bojišču brez vode!

Streljanje v zaledje.

Pri artilerijski pripravi k sedanji bitki so Italijani streljali v obilni meri čez naše jarke daleč v ozadje na točke, ki so se jim zdele važne za dovoz materiala in zbirališča čet ter bivališča poveljstev. Recimo, da je italijanska artilerija učinkovala za fronto samo 1 km, bi bilo ob širokosti fronte 60 do 70 km toliko kvadratnih kilometrov pod ognjem. Če vsak kvadratni kilometer vsako minuto dobi le en artilerijski strel, je potreba na dan okoli 100.000 izstrelkov. Kvadratni kilometer je velik prostor. Ako pade tja na uro samo 60 strelav, ni to kak uničujoč ogenj, ki bi vse razbil in razdrobil, marveč bi bilo v to svrhu potreba desetkrat ali dvajsetkrat več municije. Iz tega že pa si moremo napraviti sliko o ogromni uporabi municije na italijanski strani. Angleži, Francozi in Amerikanci dajejo Italijanom municije in sami imajo precejšnjo municijsko industrijo. Artilerijska bitka v takem obsegu požre tudi največjo zalogo municije. Zato pa je bila artilerijska priprava res huda ali kratka.

Ogromne žrtve.

Sv. Gora je stala Lahe in naše ogromne žrtve. Lahii, ki so naskakovali Sv. Goro vsak dan po 14-krat, so izgubili pred našimi postojankami gotovo nad 10.000 mož mrtvih. Smrt je imela tukaj strašno žetev. Med Sočo, Sv. Goro, Britofom, Solkanom in goro Sv. Gabrijela ležijo ogromni kupi mrtličev. Ker radi silnega ognja ni bilo mogoče spraviti ranjenecv proč, je na stotine ranjenih laških vojakov storilo tu strašno smrt pod grmadami mrtličev. Borbe za Sveto Goro se je udeležilo 233 laških in francoskih letalcev, ki so se spustili do 300 metrov nizko k tlom in so metali bombe na naše postojanke. Padec Sv. Gore nima na položaj pred Trstom nobenega pomena. Vpognila se je samo proti vzhodu naša fronta severno od Gorice.

Italijansko uradno poročilo.

Italijansko uradno poročilo z dne 26. avgusta pravi med drugim: Soška bitka je v polnem teku. Severno od Gorice smo napravili 14 mostov čez Sočo, katero smo prekoračili. Sv. Gora se nahaja v naši oblasti. Dosedaj smo spravili v taborišča za vjetnike 600 avstrijskih častnikov in 23.000 mož, vpienili 75 topov, veliko konj, vozov in raznega drugega vojnega gradiva. Ogromne so težkoče zaradi oskrbovanja naših čet z živili na tem ozemlju, kjer ni nobenih pravih cest, vsled česar nam je dobrodošlo veliko skladišče živil, katero je vsled sovražnega umikanja padlo v naše roke.

Naša fronta ob Soči.

Naša bojna črta ob Soči teče, kakor je razvidno iz poročil, zapadno Tolmina do Kanalskega še ob desnem bregu Soče, potem ob levem bregu za Sveto Goro in preko Sv. Gabrijela, ob vzhodu v Vipavski dolini in se povzpne preko kraškega gričevja na Kraško planoto, odkoder pade proti morju. Gre torej